

ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนขององค์กร: หลักฐานเชิงประจักษ์จากกลุ่มกิจการ ISO14000 ในประเทศไทย

SUCCESSFUL GREEN ACCOUNTING IMPLEMENTATION AND CORPORATE SUSTAINABILITY: AN EMPIRICAL INVESTIGATION OF ISO14000 FIRMS IN THAILAND

อุเทน เลานาธา¹ อัชญา ไพค่านาม² และวรวิทย์ เลหาเมธณี³

Uthen Laonamtha¹ Atchaya Paikhamnam² and Worawit Laohamethanee³

¹คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ²คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

³คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

¹Faculty of Accountancy and Management, Mahasarakham University

²Faculty of Business Administration, Maejo University

³Faculty of Business Administration and Liberal Arts,
Rajamangala University of Technology Lanna

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนขององค์กร โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มกิจการได้รับรองมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ISO14000 ในประเทศไทย จำนวน 101 แห่ง เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย 2) ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพมีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี ชื่อเสียงองค์กร และการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย 3) วิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีมีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย 4) ชื่อเสียงองค์กรและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนขององค์กร 5) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาวและวัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม 6) ประสบการณ์ด้านการบัญชีมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมและวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี ผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมที่สามารถสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กร การยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียและสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร

คำสำคัญ: การบัญชีสิ่งแวดล้อม ความยั่งยืนขององค์กร มาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

Abstract

The objective of this study is to verify the relationship between successful green accounting implementation and corporate sustainability of ISO14000 firms in Thailand. The samples are 101 firms in Thailand by using a mail questionnaire as an instrument. Statistics for data analysis is descriptive statistics. Hypothesis testing is multiple regression analysis.

The results showed that successful green accounting implementation 1) social responsibility mindset dimension had a positive effect on organizational reputation and stakeholder acceptance, 2) quality accounting orientation dimension had a positive effect on best social accounting practice, organizational reputation and stakeholder acceptance, 3) best social accounting practice had a positive effect on organizational reputation and stakeholder acceptance, 4) organizational reputation and stakeholder acceptance had a positive on corporate sustainability, 5) executive vision for long-term operation and corporate governance culture had a positive effect on successful green accounting implementation, and 6) the results entail that accounting experience as a moderator had a positive effect on the relationship between successful green accounting implementation and best social accounting practice. Executive should concern these results would lead to improved environmental performance contributes to better organizational reputation, stakeholder acceptance and corporate sustainability.

Keywords: green accounting, corporate sustainability, ISO14000

บทนำ

การตระหนักถึงภัยอันเกิดจากสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ เป็นเรื่องที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญเพราะกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนและสิ่งมีชีวิตอื่นที่อาศัยอยู่บนโลก นานาอารยประเทศจึงพยายามหาวิธีการต่างๆ เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สร้างแรงจูงใจในการส่งเสริมแนวปฏิบัติในเรื่องการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนร่วมกัน ในลักษณะของความร่วมมือด้านการบริหารจัดการ การกำหนดกติกาและพันธกรณีระหว่างประเทศต่างๆ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (พรทิพย์ จัยศิลป์, 2556: 30) สำหรับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยนั้นไม่แตกต่างจากประเทศอื่นที่พบว่า ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัญหาสำคัญอันเนื่องมาจากการขยายตัวด้านเศรษฐกิจที่เน้นพัฒนา

ภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ถึงแม้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 จะมีมาตรการทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่มุ่งพัฒนาคนและแก้ปัญหาสถานะแวดล้อม ที่ต้องการให้ประเทศเกิดการพัฒนาจากการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีสมดุล มุ่งเน้นให้องค์กรต่างๆ ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ก็พบว่า ยังขาดการปฏิบัติตามอย่างเป็นรูปธรรม ขาดการบังคับใช้กฎหมายที่สำคัญ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดให้ภาคธุรกิจต้องรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการกำกับดูแลกิจการที่ดีและรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับบริษัทจดทะเบียนอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มให้เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี กรมพัฒนาธุรกิจการค้ากระตุ้นให้ธุรกิจต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสังคมเกี่ยวกับนโยบายสิ่งแวดล้อม

และต้องแสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการได้ตระหนักถึงความสำคัญและมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพสินค้าด้วยการผลิตและออกแบบให้สอดคล้องกับข้อเรียกร้องทางด้านคุณภาพเป็นไปตามกฎระเบียบข้อบังคับและความคาดหวังของสังคมเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

นอกจากจะมีกฎระเบียบข้อบังคับที่ธุรกิจจะต้องปฏิบัติตามแล้ว แรงกดดันจากสังคมก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้องค์กรธุรกิจต้องปรับตัว เพราะผู้บริโภคในปัจจุบันเรียกร้องและมีความคาดหวังสูงให้ผลิตภัณฑ์และการบริหารงานขององค์กรธุรกิจต้องใส่ใจและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Jamil, et al., 2015: 619; บุษกร คำโฮม, 2557: 94) องค์กรต้องเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันในสถานการณ์การแข่งขันที่เข้มข้นและรุนแรงในปัจจุบัน (Tilt, 2006: 4) ดังนั้นองค์กรในปัจจุบันต่างมีความพยายามที่จะทำให้องค์กรของตนได้ระบบคุณภาพมาตรฐาน ISO14000 ซึ่งเป็นการรับรองมาตรฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมถึงแม้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลงทุนที่มากก็ตาม (Wallage, 2000: 64) พบงานวิจัยจำนวนมากที่ระบุว่า องค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรที่ยั่งยืน (Hernadi, 2012: 25; Darnall & Edwards, 2006: 301; Farouk, Cherian & Jacob, 2012: 36) ทำให้องค์กรเกิดภาพลักษณ์ที่ดีและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย ด้วยเหตุผลดังกล่าว การประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม (Green Accounting Implementation) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ของฝ่ายบริหารจากการใช้ข้อมูลเพื่อกำหนดนโยบาย (Rout, 2010: 46-48) ในการศึกษาครั้งนี้ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม หมายถึง กิจการให้ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม การตระหนักถึงภาวะมลพิษ มีจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ เพื่อให้ผู้มีส่วน

ได้เสียได้รับรู้ ยอมรับ และสนับสนุนองค์กรให้มีภาพลักษณ์ที่ดีและเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน

สาเหตุหลักที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มบริษัทที่ได้รับรองมาตรฐานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO14000 เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเนื่องจากว่า กลุ่มบริษัทเหล่านี้เกี่ยวข้องโดยตรงกับความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนขององค์กร และบริษัทเหล่านี้ต่างมีความสนใจในการขอรับรองมาตรฐานที่เน้นการมีส่วนร่วมของพนักงานในทุกระดับสำหรับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม การศึกษาเรื่อง ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนขององค์กร: หลักฐานเชิงประจักษ์จากกลุ่มกิจการ ISO14000 ในประเทศไทยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์เพื่อให้มั่นใจว่า ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมจะทำให้เกิดความยั่งยืนขององค์กร ดังนั้นคำถามหลักงานวิจัยคือ ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมมีผลต่อความยั่งยืนขององค์กรหรือไม่? วัตถุประสงค์ของงานวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย สมมติฐาน วิธีการดำเนินงานวิจัย อภิปราย และสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยจะกล่าวถึงโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนขององค์กร
2. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาว วัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กร และแรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม เพื่อทดสอบผลกระทบของประสบการณ์ด้านการบัญชีที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม วิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีและชื่อเสียงองค์กร

กรอบแนวคิดการวิจัย

การบัญชีสิ่งแวดล้อม (Green Accounting) นั้นถูกกล่าวถึงกันมากโดยพัฒนาขึ้นจากปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กร การบัญชีสิ่งแวดล้อมเป็นความพยายามที่จะทำให้เกิดการนำเอาแนวคิดในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาประยุกต์เข้ากับหลักการทางบัญชี (ศิลปพร ศรีจันทพร, 2552: 21) วัตถุประสงค์ของการบัญชีสิ่งแวดล้อมก็เพื่อวิเคราะห์และจัดทำรายงานข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอต่อผู้บริหารในทุกระดับขององค์กร ซึ่งต้องระบุให้ได้ถึงรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่สามารถนำมาประเมินผลด้านต่างๆ ทั้งนี้เพื่อสะท้อนถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการบัญชีสิ่งแวดล้อมบางครั้งมีข้อจำกัดในเรื่องของการวัดค่าเป็นตัวเลข เนื่องจากการวัดต้นทุนการวัดประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องทำได้ค่อนข้างยากหรือซับซ้อนเกินไป เช่น การวัดสิทธิในการสร้างมลพิษ ชั้นบรรยากาศ อากาศ สิ่งมีชีวิต (Llodra, 2006: 404)

การบัญชีสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์สิ่งแวดล้อมหนี้สินสิ่งแวดล้อม รายได้สิ่งแวดล้อม ค่าใช้จ่ายสิ่งแวดล้อมและการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม การจัดทำบัญชีสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีเข้ามารองรับ ดังนั้นการจัดทำบัญชีเพื่อสิ่งแวดล้อมจึงเน้นหนักไปที่การเปิดเผยข้อมูลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก (ศิลปพร ศรีจันทพร, 2555: 100) โดยที่การเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นไปตามหลักแนวคิด TBL (Triple Bottom Line) พิจารณาจาก 3 มิติ คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสิ่งแวดล้อม และมิติด้านสังคมและจริยธรรม (Hernadi, 2010: 25) การบัญชีสิ่งแวดล้อมเป็นการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์พลังงาน ค่าใช้จ่ายเงินลงทุนด้านรักษาและป้องกันสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะรายงานข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ส่วนการเปิดเผยข้อมูลด้าน

สิ่งแวดล้อมนั้นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจในการเปิดเผย งานวิจัยของ Clarkson, Li & Richardson (2004: 350, 351) ได้ระบุว่า กรณีที่กิจการทำให้เกิดมลพิษด้านสิ่งแวดล้อมกิจการจะเปิดเผยข้อมูลมากๆ เพื่อพยายามบอกต่อสังคมว่า บริษัทตนได้ทำอะไรเพื่อลดมลพิษ ในขณะที่งานวิจัยของ Milne (2002: 371) ได้สอบถามเกี่ยวกับ “Positive Accounting Theory” ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมของบริษัท โดยการอ้างอิงย้อนไปถึงการศึกษาของ Watts & Zimmerman (1978) ที่ว่าด้วยข้อสมมติฐานทางด้านขนาดของธุรกิจ (Size Hypothesis) มาใช้ในการอธิบายในเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยกล่าวว่าธุรกิจขนาดใหญ่จะพยายามปิดบังสภาพการแข่งขันในตลาดว่ามีการผูกขาดเกิดขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันการแทรกแซงจากภาครัฐ นอกจากนี้ธุรกิจขนาดใหญ่จะพยายามเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการทำเพื่อสังคมเพื่อให้สร้างภาพลักษณ์ขององค์กรและจำเป็นต้องการหลีกเลี่ยงจากการถูกตรวจสอบโดยรัฐบาล ดังเช่นบริษัทผลิตน้ำมันในสหรัฐอเมริกาในช่วงปี 1970 โดยนักวิจัยหลายคนใช้สมมติฐาน Political Cost เป็นคำอธิบายว่า ทำไมบริษัทจึงเปิดเผยข้อมูลด้วยความสมัครใจ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งงบการเงินที่มีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งผลของการวิจัยสอดคล้องกับ Gray (1996 อ้างใน Milne, 2002: 371) ที่ว่า Positive Accounting Theory ไม่ได้ให้คำอธิบายหรือเพิ่มความเข้าใจในพฤติกรรมและสาเหตุของการเปิดเผยข้อมูลเพื่อสังคมของกิจการได้และไม่ได้ให้หลักฐานสนับสนุนที่หนักแน่นเพียงพอ

Schaltegger & Buritt (2010: 33) ได้ให้มุมมองว่าสิ่งแวดล้อมเกี่ยวข้องกับข้อมูลทางการเงินที่เน้นเชิงเศรษฐกิจ (environmental accounting) และเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศวิทยา (ecological accounting) ในขณะที่ Hernadi (2012: 25) ได้แบ่งการบัญชีสิ่งแวดล้อมเป็น 3 มุมมอง คือ มุมมองข้อมูลเชิงเศรษฐกิจ (economic perspective) มุมมองด้านสังคม (social

perspective) และมุมมองผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (environmental perspective) จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอมิติที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม ที่ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษด้านจิตสำนึก ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพดังแสดงไว้ในรูปที่ 1 โดยในแต่ละด้านมีคำจำกัดความดังนี้

ด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Disclosure focus) หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลรายงานทางการเงินอย่างน่าเชื่อถือ ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเวลา และข้อมูลที่เปิดเผยนั้นก่อให้เกิดประสิทธิภาพด้านการตัดสินใจต่อผู้ใช้งบการเงินที่เกี่ยวข้อง

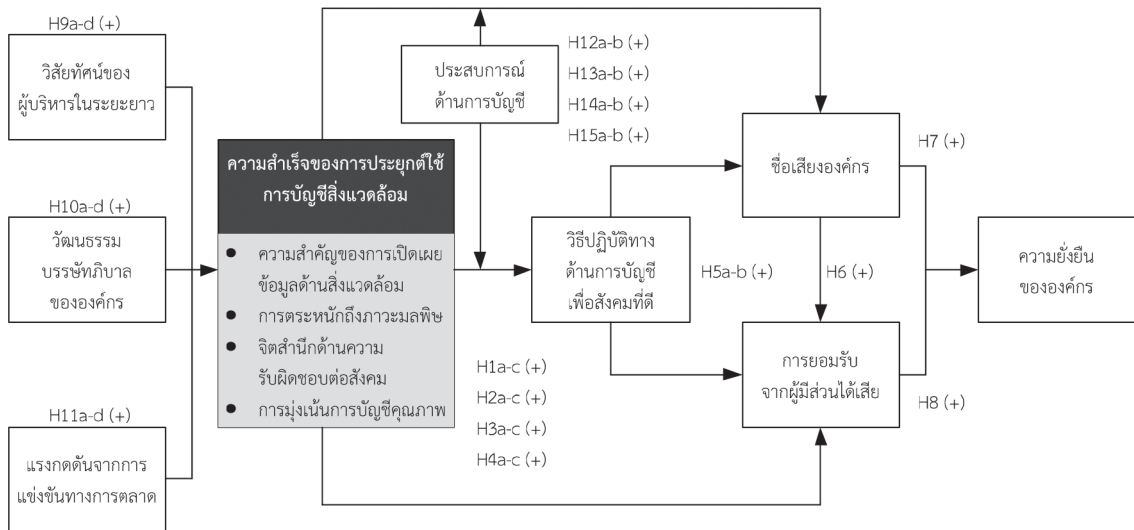
ด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ (Pollution Recognitive Awareness) หมายถึง การนำเสนอข้อมูลและการจัดทำรายงานที่เกี่ยวข้องกับมลพิษอย่างครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง โดยที่ข้อมูลและการจัดทำรายงานสามารถนำไปใช้ประเมินและใช้ในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเท่าเทียม

ด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Mindset) หมายถึง วิธีปฏิบัติทางการบัญชีที่เกิดจากการวิเคราะห์ความต้องการของสังคม

อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำหรับการพัฒนาการวางแผนและการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานและการปฏิบัติทางการบัญชี

ด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ (Quality Accounting Orientation) หมายถึง การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการกำกับดูแลรักษาสังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ตัดสินใจในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

งานวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนขององค์กร: หลักฐานเชิงประจักษ์จากกลุ่มกิจการ ISO14000 ในประเทศไทย ผู้วิจัยศึกษาบนพื้นฐานของทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory) และทฤษฎีสภาวะการณ์ (The Contingency Theory) ซึ่งอธิบายถึงความสามารถขององค์กรต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันจากทรัพยากรขององค์กรและจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ให้เกิดชื่อเสียงที่ดี การยอมรับนับถือ และความยั่งยืนขององค์กรในขณะเดียวกันก็เป็นความสามารถขององค์กรในการปรับตัวและตอบสนองกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่เปลี่ยนแปลง ที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจอย่างยั่งยืน จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

วิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

วิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีทำให้ผู้ใช้ข้อมูลได้รับข้อมูลทางด้านการบัญชีเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการบริหารงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและตอบสนองสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล วิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี (Best Social Accounting Practice) หมายถึง วิธีการที่ดีที่สุดขององค์กรต่อการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อมในทุกมิติจากการปรับปรุงประยุกต์ใช้ข้อมูลทางการบัญชีที่มีอิทธิพลต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม ปรับปรุงค่านิยมจาก Chankaew, Ussahawanitchakit & Boonlua (2012) การพัฒนาการบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านการเปิดเผยข้อมูลและรายงานต่อบุคคลภายนอกมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม ส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร (ทิพย์ภรณ์ ปัตถา และคณะ, 2556: 60) องค์กรต้องปรับปรุงระบบบัญชีที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้นด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบัญชีสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยผู้บริหารในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเพื่อการตัดสินใจรวมถึงการนำเสนอข้อมูลสิ่งแวดล้อมนั้นต่อสาธารณชน (To & Lee, 2014: 489-490) ดังนั้นความสำเร็จของการ

ประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี เสนอสมมติฐานดังนี้

สมมติฐาน H1a: ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านการบัญชีสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

สมมติฐาน H2a: การตระหนักถึงภาวะมลพิษมีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

สมมติฐาน H3a: จิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

สมมติฐาน H4a: การมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพมีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

ชื่อเสียงองค์กร

ชื่อเสียงที่ดีเปรียบเสมือนสินทรัพย์ที่สำคัญขององค์กรที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและความเข้มแข็งของธุรกิจในระยะยาว ชื่อเสียงค่อนข้างจะเป็นเรื่องนามธรรม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินชื่อเสียงที่เป็นที่ยอมรับ ได้แก่ World's Most Admired Companies (WMACs) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดยนิตยสาร Fortune เมื่อปี ค.ศ. 1982 (อ้างอิงจากงานวิจัยของรุ่งรัตน์ ชัยสำเริง, 2556: 446-447)

ประกอบด้วย 9 มิติ คือ นวัตกรรม คุณภาพของการบริหารจัดการ คุณค่าของการลงทุนระยะยาว ความสามารถในการดึงดูดพัฒนาและรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่ฉลาดและเก่ง คุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ ความเข้มแข็งทางการเงิน การใช้สินทรัพย์ธุรกิจอย่างชาญฉลาด ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจระดับโลก และรวมถึงมิติด้านความรับผิดชอบต่อที่มีต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมองค์กรต่างๆ หากต้องการสร้างและส่งเสริมชื่อเสียงให้ดีและยาวนานที่สุด ต้องให้ความสำคัญกับการตระหนักถึงชุมชนและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ชื่อเสียงองค์กร (Organizational Reputation) หมายถึง ผลการดำเนินงานและผลงานในอดีตที่ผ่านมาขององค์กรที่สั่งสมมายาวนาน (Nguyen & Leblanc, 2001) งานวิจัยในอดีตพบหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัจจัยที่กระทบต่อชื่อเสียงขององค์กรอยู่หลายปัจจัย (Nguyen & Leblanc, 2001: 228; รุ่งนภา พิตรปริษา, 2557: 2-4; รุ่งรัตน์ ชัยสำเริง, 2556: 440) ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวสินค้าและบริการ ปัจจัยด้านผลประโยชน์สาธารณะ ปัจจัยด้านการกำกับดูแล (รุ่งนภา พิตรปริษา, 2557: 2-4) และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงองค์กรมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาลและการคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสีย การประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมก็เป็นแนวทางหนึ่งในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย ในลักษณะของการสื่อสารข้อมูลไปยังสาธารณชน จะเห็นได้จากการมีรายงานประจำปีของหลายบริษัท และรายงานของคณะกรรมการหรือรายงานลักษณะอื่น จะถูกนำเสนอแยกต่างหากอย่างชัดเจนจากข้อมูลสำคัญอื่น เพราะข้อมูลเหล่านี้จะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียยอมรับและเกิดเป็นชื่อเสียงหรือภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร (ทิพยาภรณ์ ปัตถา และคณะ, 2556: 60) การศึกษาครั้งนี้จึงพัฒนาสมมติฐานจากงานวิจัยข้างต้นที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม วัตถุประสงค์ทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีและชื่อเสียงองค์กร ดังสมมติฐานต่อไปนี้

สมมติฐาน H1b: ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านการบัญชีสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กร

สมมติฐาน H2b: การตระหนักถึงภาวะมลพิษมีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กร

สมมติฐาน H3b: จิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กร

สมมติฐาน H4b: การมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพมีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กร

สมมติฐาน H5a: วัตถุประสงค์ทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีมีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กร

การยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย

การยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง การรับรู้ของ ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานขององค์กร (Pothong & Ussahawanitchakit, 2011) การยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียส่วนหนึ่งเกิดจากการยอมรับในวิธีปฏิบัติและความรับผิดชอบต่อการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม งานวิจัยของทิพยาภรณ์ ปัตถา และคณะ (2556: 60) ที่ศึกษาถึงผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคมทางการบัญชีมีผลต่อความยั่งยืนขององค์กร โดยศึกษากับธุรกิจการเงิน และได้ข้อสรุปที่น่าสนใจว่า การมุ่งเน้นในกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ทำให้องค์กรเกิดความเชื่อถือและมีชื่อเสียง เกิดการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียในทุกกลุ่มและทำให้บรรลุเป้าหมายความยั่งยืนขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pothong & Ussahawanitchakit (2011: 1) ที่ระบุว่า การบัญชีเพื่อความยั่งยืนส่งผลต่อการยอมรับของผู้มีส่วนได้เสียและส่งผลกระทบต่อเป้าหมายความยั่งยืนขององค์กร จึงเสนอสมมติฐานงานวิจัยดังนี้

สมมติฐาน H1c: ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านการบัญชีสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย

สมมติฐาน H2c: การตระหนักถึงภาวะมลพิษมีอิทธิพลต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย

สมมติฐาน H3c: จิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย

สมมติฐาน H4c: การมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพมีอิทธิพลต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย

สมมติฐาน H5b: วิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีมีอิทธิพลต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย

สมมติฐาน H6: ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย

ความยั่งยืนขององค์กร

ความยั่งยืนขององค์กร (Corporate Sustainability) หมายถึง การดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้และสภาพแวดล้อมภายในที่ควบคุมได้ (Phokha & Ussahawanitchakit, 2011) ความยั่งยืนขององค์กรเป็นผลมาจากการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจากในอดีตที่สะท้อนให้เห็นว่า องค์กรมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม การสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับองค์กรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องสำหรับการบริหารสมัยใหม่ ความน่าเชื่อถือ ความมั่นคงทางการเงิน การเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนและชื่อเสียงของกิจการ เป็นภาพที่เกิดขึ้นชัดเจนต่อองค์กรใดองค์กรหนึ่งและหากองค์กรใดมีชื่อเสียงที่ดี มีภาพลักษณ์ที่ดี โดยเฉพาะภาพลักษณ์ของการคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมก็จะสามารถทำให้ผลการดำเนินงานที่ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน (Joseph & Taplin, 2011: 19) พบงานวิจัยของทิพยาภรณ์ ปัตถา และคณะ (2556: 60) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยเรื่อง ผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคมทางการบัญชีที่มีต่อความยั่งยืนขององค์กรของธุรกิจการเงินว่า องค์กรต้องมีระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทางด้านการบัญชี ซึ่งจะก่อให้เกิดความมีชื่อเสียงขององค์กร ภาพลักษณ์ที่ดี และความยั่งยืน โดยเฉพาะประเด็นในด้านการเปิดเผยข้อมูลและรายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรวมถึงการรายงานกิจกรรมด้านสังคม

และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องไปยังกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้เสียทั้งทางตรงและทางอ้อม จะต้องรายงานอย่างจริงจังและโปร่งใสควบคู่กับการสร้างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมที่ดีของพนักงานในองค์กร ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนาสมมติฐานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชื่อเสียงองค์กรและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลต่อความยั่งยืนขององค์กรดังต่อไปนี้

สมมติฐาน H7: ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนขององค์กร

สมมติฐาน H8: การยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนขององค์กร

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาว

วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาว หมายถึง การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและเป็นไปตามทิศทาง การบริหารงานเชิงกลยุทธ์ในอนาคตขององค์กร งานวิจัยในอดีตต่างให้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ตรงกันว่า ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการผลักดันและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม (To & Lee, 2014: 489-490; Dao, Langella & Carbo, 2011: 63-64) ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ และในขณะเดียวกันผู้บริหารจะต้องติดตาม ประเมินผล และรับผิดชอบต่อส่วนร่วมกับผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กรด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน (Fullerton, Kennedy & Widener, 2013: 50; ลักษณะวดี บุญยะศิริพันธ์, 2557: 5) งานวิจัยของ Spencer, Adams & Yapa (2013: 75) ได้ศึกษาถึงการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศด้านการบัญชีสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้บริหารระดับสูงมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะทำให้เกิดกระบวนการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Moore, Konrad & Hunt (2010: 609) ที่กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม จึงเสนอสมมติฐานงานวิจัยดังนี้

สมมติฐาน 9a: วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาว มีอิทธิพลต่อความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

สมมติฐาน 9b: วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาว มีอิทธิพลต่อการตระหนักถึงภาวะมลพิษ

สมมติฐาน 9c: วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาว มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

สมมติฐาน 9d: วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาว มีอิทธิพลต่อการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ

วัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กร

วัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กร หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเชื่อมั่นในด้านจริยธรรมและคุณธรรม (Aras & Crowther, 2008) จากงานวิจัยของ Pothong & Usaahawanitchakit (2011: 1) ได้ศึกษาถึงวัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กรที่ส่งผลต่อการบัญชีเพื่อความยั่งยืน พบว่า ความสำเร็จของการบัญชีเพื่อความยั่งยืนขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ในระยะยาวและนโยบายที่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัฒนธรรมบรรษัทภิบาลเป็นตัวแปรขับเคลื่อนที่สำคัญ และสนับสนุนการบริหารงานที่โปร่งใสสอดคล้องกับงานวิจัยของ Moore et al. (2010: 609) ที่ได้ให้หลักฐานเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนขึ้นว่า การปฏิบัติตามแนวนโยบายขององค์กรที่ตระหนักถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมจะช่วยทำให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่ดีภายใต้การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ดังนั้นหากองค์กรใดที่มีวัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กรที่ดี ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม เสนอเป็นสมมติฐานการศึกษาดังนี้

สมมติฐาน 10a: วัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กรมีอิทธิพลต่อความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

สมมติฐาน 10b: วัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กรมีอิทธิพลต่อการตระหนักถึงภาวะมลพิษ

สมมติฐาน 10c: วัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กรมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

สมมติฐาน 10d: วัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กรมีอิทธิพลต่อการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ

แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาด

แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาด หมายถึง การตระหนักถึงความไม่แน่นอนขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ทางการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อตอบสนองต่อความคาดหวังของผู้มีส่วนได้เสีย (Waenkaeo & Ussahawanitchakit, 2011) กระแสความคาดหวังของสังคมที่ต้องการเห็นจิตสำนึกที่ดีของการบริหารงานองค์กรธุรกิจที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระแสดังกล่าวรวมถึงความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภคด้วย ซึ่งระดับของความจรรีกรักก็ต่อสินค้าและองค์กรขึ้นอยู่กับชื่อเสียงและภาพลักษณ์ด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กรนั้นๆ (Eliijido-Ten, 2011: 68; Nguyen & Leblanc, 2001: 228) องค์กรธุรกิจในปัจจุบันจึงต้องเน้นนำเสนอการบริหารเชิงกลยุทธ์และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อมในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน ดังนั้นองค์กรในปัจจุบันจึงพยายามให้ธุรกิจของตนได้รับการรับรองมาตรฐานสากล ISO14000 ทั้งนี้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความใส่ใจในด้านสิ่งแวดล้อมและการมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม (To & Lee, 2014: 489-490) แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาดย่อมส่งผลต่อการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม เสนอเป็นสมมติฐานงานวิจัยดังนี้

สมมติฐาน 11a: แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาดขององค์กรมีอิทธิพลต่อความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม

สมมติฐาน 11b: แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการตระหนักถึงภาวะมลพิษ

สมมติฐาน 11c: แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาดมีอิทธิพลต่อจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

สมมติฐาน 11d: แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาดมีอิทธิพลต่อการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ

ประสบการณ์ด้านการบัญชี

ประสบการณ์ด้านการบัญชี (Accounting Experience) หมายถึง การรับรู้ ความรู้ และการใช้ทักษะทางด้านการบัญชีเพื่อพัฒนาวิธีปฏิบัติทางการบัญชี (Waenkaeo & Ussahawanitchakit, 2011) ความคาดหวังของสังคม ชุมชนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อการจัดการความรู้ ซึ่งความรู้ที่นั้นเกิดความล้าสมัยได้โดยง่าย วิสัยทัศน์ระยะยาวของผู้บริหาร รวมถึงนโยบายในการบริหารสมัยใหม่ก็เปลี่ยนแปลงรวดเร็วประกอบกับความไม่แน่นอนของสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ ทักษะของนักบัญชี ประสบการณ์ด้านการบัญชี เป็นความสามารถขององค์กรในการแสดงให้เห็นถึงการมีความรู้ที่ดีกว่า และพัฒนาความรู้ที่น้อยอย่างต่อเนื่องจนเป็นประสบการณ์ด้านการบัญชี (Schaltegger & Burritt, 2010: 385-387) ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นแนวคิดของการเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร และองค์กรสามารถใช้ความรู้เหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้ (Schaltegger, 2013: 33) ประสบการณ์ทางด้านการบัญชีเป็นทรัพยากรที่สำคัญขององค์กร ที่ทำให้เกิดการรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ในองค์กร หากองค์กรมีแนวทางให้เกิดกิจกรรมความรู้ การประมวลผลข้อมูลในการบริหารงานและการเกิดการดำเนินงาน สนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ (Barney, 1991: 99) จากงานวิจัยข้างต้นถูกนำมาใช้สนับสนุนการพัฒนาสมมติฐานดังนี้

สมมติฐาน 12a: ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นตัวแปรปรับผลกระทบทางบวกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

สมมติฐาน 12b: ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นตัวแปรปรับผลกระทบทางบวกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและชื่อเสียงองค์กร

สมมติฐาน 13a: ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นตัวแปรปรับผลกระทบทางบวกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักถึงภาวะมลพิษและวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

สมมติฐาน 13b: ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นตัวแปรปรับผลกระทบทางบวกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการตระหนักถึงภาวะมลพิษและชื่อเสียงองค์กร

สมมติฐาน 14a: ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นตัวแปรปรับผลกระทบทางบวกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

สมมติฐาน 14b: ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นตัวแปรปรับผลกระทบทางบวกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและชื่อเสียงองค์กร

สมมติฐาน 15a: ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นตัวแปรปรับผลกระทบทางบวกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพและวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

สมมติฐาน 15b: ประสบการณ์ด้านการบัญชีเป็นตัวแปรปรับผลกระทบทางบวกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพและชื่อเสียงองค์กร

วิธีการดำเนินงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง (Sample Populations) ได้แก่ กลุ่มธุรกิจที่ได้รับรองมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ISO14000 จำนวน 852 บริษัท (สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, 2557) โดยผู้จัดการทั่วไป/กรรมการผู้จัดการ เป็นผู้ตอบแบบสอบถามจากการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามตอบกลับและใช้ในการประมวลผลทั้งสิ้น 101 ชุด นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทดสอบความอคติของการไม่ตอบกลับ (Non-response Bias Test) ตามแนวคิดของ Armstrong & Overton (1977: 396) โดยการเปรียบเทียบความแตกต่าง (t-test) ของตัวแปรคุณลักษณะองค์กรของกลุ่มตอบกลับเร็ว

กับกลุ่มตอบกลับซ้ำ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของกลุ่มไม่ตอบ พบว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แบบสอบถามใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต ประเมินค่า 5 ระดับ จากเห็นด้วยมากที่สุด ถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านโครงสร้างและความตรงด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ใช้การประมวลผลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ใช้เทคนิควิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)

พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นในระดับที่ยอมรับได้ โดยค่า factor loading มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.40 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ตามข้อเสนอของ Koschate & Gartner (2015) ดังเสนอตารางที่ 1

การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) พบว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรระหว่าง 0.449-0.897 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.9 แสดงว่าไม่พบปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ซึ่งสอดคล้องกับ (Hair, Black & Anderson, 2010: 161, 201) ที่เสนอว่าไม่มีปัญหาภาวะร่วมพหุระหว่างคู่ตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า 0.9

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของตัวแปร

ตัวแปร	Factor Loadings	Cronbach Alpha	จำนวนข้อคำถาม
ความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (EDF)	0.915-0.937	0.921	3
การตระหนักถึงภาวะมลพิษ (PRA)	0.888-0.916	0.886	3
จิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (SRM)	0.918-0.963	0.939	3
การมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ (QAO)	0.811-0.860	0.789	3
วิธีปฏิบัติทางการบัญชี (BSAP)	0.893-0.962	0.934	4
ชื่อเสียงองค์กร (OR)	0.927-0.934	0.923	3
การยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย (SA)	0.863-0.926	0.880	3
ความยั่งยืนขององค์กร (CS)	0.905-0.951	0.916	3
วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาว (EVLТ)	0.878-0.936	0.923	4
วัฒนธรรมบริษัทภิบาลขององค์กร (CGC)	0.910-0.943	0.948	4
แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาด (MCF)	0.895-0.909	0.924	4
ประสบการณ์ด้านการบัญชี (AE)	0.884-0.912	0.915	4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มธุรกิจที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ISO14000 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นบริษัทจำกัด คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีจำนวนพนักงานส่วนใหญ่มากกว่า 150 คน คิดเป็นร้อยละ 72.30 มีทุนจดทะเบียนมากกว่า 45,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 78.20 มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจส่วนใหญ่มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 74.30 การได้รับรางวัลที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า ส่วนใหญ่เคยได้รับรางวัลมาแล้ว คิดเป็นร้อยละ 73.30 และกิจการได้รับการรับรองมาตรฐานสากลระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO14000 มากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.60 ระยะเวลาอยู่ระหว่าง 8-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.80

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H1a-H4a ปรากฏว่าความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี ($\beta = 0.466$, $p < .01$) อย่างมีนัยสำคัญ แต่ด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = 0.211$, $p > .10$) ด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ ($\beta = 0.056$, $p > .10$) ด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($\beta = 0.085$, $p > .10$) ไม่มีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H4a

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H12a-H15a ปรากฏว่าประสพการณ์ด้านการบัญชีมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี ($\beta = 0.496$, $p < .05$) ในขณะที่ประสพการณ์ด้านการบัญชีมีอิทธิพลเชิงลบระหว่างด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมต่อวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี ($\beta = -0.587$, $p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีอิทธิพลต่อด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

($\beta = 0.025$, $p > .10$) และด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ ($\beta = 0.023$, $p > .10$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H12a และ H13a

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H1b-H4b ปรากฏว่าความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($\beta = 0.242$, $p < .10$) และด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ ($\beta = 0.457$, $p < .01$) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อชื่อเสียงองค์กร อย่างมีนัยสำคัญ แต่ด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = -0.104$, $p > .10$) และด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ ($\beta = 0.186$, $p > .10$) ไม่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กร ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H3b และ H4b

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H12b-H15b ปรากฏว่าประสพการณ์ด้านการบัญชีไม่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = -0.085$, $p > .10$) ด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ ($\beta = 0.089$, $p > .10$) ด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($\beta = -0.111$, $p > .10$) และด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ ($\beta = 0.022$, $p > .10$) ไม่มีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กร

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H5a ปรากฏว่า วิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีมีอิทธิพลเชิงบวกต่อชื่อเสียงองค์กร ($\beta = 0.817$, $p < .01$) อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H5a

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H1c-H4c ปรากฏว่าความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($\beta = 0.305$, $p < .05$) และด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ ($\beta = 0.433$, $p < .01$) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียอย่างมีนัยสำคัญ แต่ด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = -0.175$, $p > .10$) และด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ ($\beta = 0.148$, $p > .10$) ไม่มีอิทธิพลต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H3c และ H4c

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

Variables	BSAP		OR			SA			CS	
	EQ1 H1a-H4a	EQ2 H12a-H15a	EQ3 H1b-H4b	EQ4 H12b-H15b	EQ5 H5a	EQ6 H1c-H4c	EQ7 H5b	EQ8 H6	EQ9 H7	EQ10 H8
EDF	0.211 (0.169)	0.236 (0.160)	-0.104 (0.168)	-0.120 (0.152)		-0.175 (0.183)				
PRA	0.056 (0.166)	0.032 (0.154)	0.186 (0.165)	0.173 (1.147)		0.148 (0.179)				
SRM	0.085 (0.135)	0.034 (0.127)	0.242* (0.134)	0.201* (0.120)		0.305** (0.146)				
QAO	0.466*** (0.106)	0.274** (0.109)	0.457*** (0.106)	0.238** (0.104)		0.433*** (0.115)				
AE		0.316*** (0.094)		0.358*** (0.089)						
EDF x AE		-0.587** (0.205)		-0.085 (0.195)						
PRA x AE		0.496** (0.190)		0.089 (0.020)						
SRM x AE		0.025 (0.142)		-0.111 (0.135)						
QAO x AE		0.023 (0.103)		0.022 (0.098)						
BSAP					0.817*** (0.055)		0.738*** (0.066)			
OR								0.881*** (0.049)	0.784*** (0.065)	
SA										0.712*** (0.072)
FA	-0.028 (0.158)	-0.085 (0.153)	0.159 (0.157)	0.081 (0.146)	0.180 (0.126)	0.149 (0.171)	0.165 (1.151)	0.006 (0.111)	-0.022 (0.147)	0.001 (0.165)
FS	0.066 (0.157)	0.061 (0.148)	-0.005 (0.157)	0.025 (0.141)	-0.056 (0.123)	0.000 (0.170)	-0.039 (0.148)	0.010 (0.107)	0.033 (0.142)	0.013 (0.159)
Adjust R ²	0.523	0.596	0.526	0.634	0.694	0.441	0.560	0.771	0.594	0.491

^aBeta coefficients with standard errors in parenthesis, ***p<0.01, ** p<0.05, * p<0.10, (N=101)

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H5b ปรากฏว่า วิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย ($\beta = 0.738$, $p<.01$) อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H5b

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H6 ปรากฏว่า ชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย ($\beta = 0.881$, $p<.01$) อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H6

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H7 ปรากฏว่าชื่อเสียงองค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความยั่งยืนขององค์กร ($\beta = 0.784, p < .01$) อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H7

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H8 ปรากฏว่าการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความยั่งยืนขององค์กร ($\beta = 0.712, p < .01$) อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H8

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ดังนี้

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H9 ปรากฏว่า ทัศนคติของผู้บริหารในระยะยาวมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ($\beta = 0.743, p < .01$) ด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ ($\beta = 0.431, p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีอิทธิพลต่อด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = 0.237, p > .10$) และด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ ($\beta = 0.121, p > .10$)

ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H9c และ H9d

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H10 ปรากฏว่าวัฒนธรรมบริษัทมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = 0.306, p < .10$) ด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ ($\beta = 0.452, p < .05$) อย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีอิทธิพลต่อด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ($\beta = -0.204, p > .10$) และด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ ($\beta = 0.142, p > .10$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน H10a และ H10b ผลการทดสอบสมมติฐานที่ H11 ปรากฏว่า แรงกดดันจากการแข่งขันทางการตลาดไม่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านความสำคัญของการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ($\beta = 0.130, p > .10$) ด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ ($\beta = 0.076, p > .10$) ด้านจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ($\beta = 0.136, p > .10$) และด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพ ($\beta = 0.157, p > .10$)

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

Variables	EDF EQ11 H9a-H11a	PRA EQ12 H9b-H11b	SRM EQ13 H9c-H11c	QAO EQ14 H9d-H11d
EVL	0.237 (0.155)	0.121 (0.156)	0.743*** (0.150)	0.431** (0.152)
CGC	0.306* (0.157)	0.452** (0.158)	-0.204 (0.152)	0.142 (0.154)
MCF	0.130 (0.106)	0.076 (0.107)	0.136 (0.103)	0.157 (0.104)
FA	-0.099 (0.192)	-0.100 (0.194)	-0.129 (0.186)	-0.180 (0.189)
FS	-0.083 (0.183)	-0.063 (0.185)	-0.002 (0.178)	0.046 (0.180)
Adjust R ²	0.347	0.336	0.386	0.371

^aBeta coefficients with standard errors in parenthesis, *** $p < 0.01$, ** $p < 0.05$, * $p < 0.10$, (N=101)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

1. ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อชื่อเสียงองค์กรและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย กล่าวคือองค์กรต้องมีจิตสำนึกที่ดีในด้านของความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่จะทำให้องค์กรมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่มและยังส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรระยะยาวที่มากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hernadi (2012: 25) และ Farouk et al. (2012: 36)

2. ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพมีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี ชื่อเสียงองค์กร และการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย กล่าวคือ การบัญชีคุณภาพมุ่งเน้นจัดทำและนำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลด้านต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในประเด็นของการเปิดเผยข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jamil et al. (2015: 619) ที่ระบุถึงความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี

3. วิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีส่งผลต่อชื่อเสียงองค์กรและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย กล่าวคือ วิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะประเด็นการเปิดเผยข้อมูลส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา พิตรปรีชา (2557: 2-4) ที่ระบุถึงปัจจัยด้านการกำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อมเป็นแนวทางหนึ่งในการตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและส่งผลต่อชื่อเสียงที่ดีขององค์กร และหากองค์กรได้พยายามสื่อสารเกี่ยวกับระบบสารสนเทศทางด้านการบริหารสิ่งแวดล้อมไปยังสาธารณชนแล้วจะทำให้ผู้มีส่วนได้เสียยอมรับและเกิดเป็นชื่อเสียงขององค์กรได้ (ทิพยาภรณ์ ปัตถา และคณะ, 2556: 60)

4. ชื่อเสียงองค์กรและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลต่อความยั่งยืนขององค์กร กล่าวคือ หากองค์กรได้รับการยอมรับจนเกิดเป็นชื่อเสียงแล้ว ก็จะทำให้กิจการสามารถดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pothong & Ussahawanitchakit (2011: 1) ที่ได้ศึกษาการบัญชีเพื่อความยั่งยืนที่ส่งผลต่อความอยู่รอดขององค์กร โดยศึกษากับกลุ่มบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย ผลการศึกษาระบุว่า การบัญชีเพื่อความยั่งยืนส่งผลต่อการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสียและส่งผลกระทบต่อไปยังความยั่งยืนขององค์กร

5. วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาวและวัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ กระบวนทัศน์ที่สำคัญยิ่งในการบริหารจัดการองค์กรธุรกิจสมัยใหม่ คือแนวคิดที่มองไปมากกว่าการสร้างกำไรในปัจจุบัน ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการผลักดันและสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จต่อการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อม (To & Lee, 2014: 489-490; Dao et al., 2011: 63-64) ผู้บริหารต้องเปิดโอกาสให้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ และในขณะเดียวกันผู้บริหารจะต้องติดตาม ประเมินผล และรับผิดชอบต่อร่วมกันกับคู่ปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กรด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน (Fullerton et al., 2013: 50)

6. ประสพการณ์ด้านการบัญชีมีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมและวิธีปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี กล่าวคือ ประสพการณ์ด้านการบัญชีเป็นแนวคิดของการเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร และองค์กรสามารถใช้ความรู้เหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schaltegger (2013: 33) ที่ระบุว่า หากองค์กรมีแนวทางให้เกิดกิจกรรมความรู้ การประมวลผลข้อมูลในการบริหารงานจะสามารถสนับสนุนให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้และช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนขององค์กร โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ กลุ่มบริษัทที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ISO14000 ในประเทศไทย จำนวน 101 แห่ง เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมในด้านการตระหนักถึงภาวะมลพิษ ด้านจิตสำนึกด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและด้านการมุ่งเน้นการบัญชีคุณภาพส่งผลต่อการสร้างวิปฏิบัติทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดี ชื่อเสียงองค์กรที่ดี ก่อให้เกิดการยอมรับจากผู้มีส่วนได้เสีย และส่งผลต่อความยั่งยืนขององค์กร และหากองค์กรมีประสบการณ์ด้านการบัญชียิ่งจะทำให้องค์กรเกิดวิปฏิบัติ

ทางด้านการบัญชีเพื่อสังคมที่ดีขึ้น ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ คือ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในระยะยาวและวัฒนธรรมบรรษัทภิบาลขององค์กร ซึ่งผู้บริหารของกิจการควรตระหนักถึงความสำคัญของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร เพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บโดยใช้แบบสอบถามทางไปรษณีย์ ซึ่งมีอัตราการตอบกลับต่ำ ดังนั้นงานวิจัยในอนาคตอาจใช้การเก็บข้อมูลรูปแบบอื่นนอกจากนี้ในอนาคตควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังกลุ่มธุรกิจอื่นเพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัยว่า ความสำเร็จของการประยุกต์ใช้การบัญชีสิ่งแวดล้อมจะส่งผลต่อการสร้างชื่อเสียง ภาพลักษณ์ และการได้รับการยอมรับจากสังคมอันจะนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กร

บรรณานุกรม

- ทิพยาภรณ์ ปัตถา, ศรีรุ่งรัตน์ สุดสมบูรณ์ และวิชณุ สมิตสรณ์. (2556). ผลกระทบของความรับผิดชอบต่อสังคมทางการบัญชีที่มีต่อความยั่งยืนขององค์กรของธุรกิจการเงินในประเทศไทย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 32(6), 60-70.
- บุษกร คำโสม. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการอุตสาหกรรมสีเขียวของผู้ประกอบการในจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 5(ฉบับพิเศษ), 92-104.
- พรทิพย์ จัยศิลป์. (2556). ท็อปฮิตสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในรอบปี พ.ศ.2556. *วารสารธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม*, 2(4), 30-39.
- รุ่งนภา พิตรปรีชา. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความมีชื่อเสียงของธุรกิจเอกชนในประเทศไทย. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา*, 7(1), 1-11.
- รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ. (2556). ชื่อเสียงขององค์กร: การสำรวจวรรณกรรมและข้อเสนอกรอบแนวคิดเพื่อการศึกษาปัจจัยขับเคลื่อน-ชื่อเสียง-ผลสืบเนื่องต่อธุรกิจ. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(2), 440-456.
- ลักษณาวิดี บุญยะศิรินันท์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อแนวทางการพัฒนาธุรกิจเพื่อเข้าสู่ธุรกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนในประเทศไทย. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 7(1), 1-10.
- ศิลปพร ศรีจันทเพช. (2552). การบัญชีสิ่งแวดล้อม. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 5(12), 21-24.
- ศิลปพร ศรีจันทเพช. (2555). การบัญชีตามความรับผิดชอบต่อ. *วารสารสรรพากรศาสตร์*, 59(8), 95-100.

- สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. (2557). *รายชื่อกิจการที่ได้รับการรับรอง ISO14000*. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2558, จาก www.tisi.go.th
- Aras, G. & Crowther, D. (2008). Governance and sustainability: An investigation into the relationship between corporate governance and corporate sustainability. *Management Decision*, 46(3), 433-448.
- Armstrong, J. S. & Overton, T. S. (1977). Estimating nonresponse bias in mail surveys. *Journal of Marketing Research*, 14, 396-402.
- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
- Chankaew, N., Ussahawanitchakit, P. & Boonlua, S. (2012). Managerial accounting innovation and valuable decision making: An empirical investigation of electronics part businesses in Thailand. *Journal of International Business and Economics*, 12(5), 1-27.
- Clarkson, P. M., Li, Y. & Richardson, G. D. (2004). The market valuation of environmental capital expenditures by pulp and paper companies. *The Accounting Review*, 79(2), 329-353.
- Dao, V., Langella, I. & Carbo, J. (2011). From green to sustainability: Information technology and an integrated sustainability framework. *Journal of Strategic Information Systems*, 20, 63-79.
- Darnall, N. & Edwards, D. Jr. (2006). Predicting the cost of environmental management system adoption: The role of capabilities, resources and ownership structure. *Strategic Management Journal*, 27, 301-320.
- Elijido-Ten, E. (2011). The impact of sustainability and balanced scorecard disclosures on market performance: Evidence from Australia's top 100. *JAMAR*, 9(1), 59-74.
- Farouk, S., Cherian, J. & Jacob, J. (2012). Green accounting and management for sustainable manufacturing in developing countries. *International Journal of Business and Management*, 7(20), 36-43.
- Fullerton, R. R., Kennedy, F. A. & Widener, S. K. (2013). Management accounting and control practices in a lean manufacturing environment. *Accounting and Organizations and Society*, 38, 50-71.
- Hair, J. F., Black, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis: A Global Perspective*. (7thed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hernadi, B. H. (2012). Green accounting for corporate sustainability. *TMP*, 8(2), 23-30.
- Jamil, C. Z. M., Mohamed, R., Muhammad, F. & Ali, A. (2015). Environmental management accounting practices in small medium manufacturing firms. *Social and Behavioral Sciences*, 172, 619-626.
- Joseph, C. & Taplin, R. (2011). The measurement of sustainability disclosure; Abundance versus occurrence. *Accounting Forum*, 35, 19-31.
- Koschate, N. & Gartner, S. (2015). Brand trust: Scale development and validation. *SBR*, 67, 171-195.

- Llodra, M. J. M. (2006). Environmental management accounting: A case study research on innovative strategy. *Journal of Business Ethics*, 68(Spring), 393-408.
- Milne, M. J. (2002). Positive accounting theory, political costs and social disclosure. *Critical Perspectives on Accounting*, 13, 369-395.
- Moore, M. E., Konrad, A. M. & Hunt, J. (2010). Creating a vision boosts the impact of top management support on the employment of managers with disabilities: The case of sport organization in the USA. *An International Journal*, 29(6), 609-626.
- Nguyen, N. & Leblanc, G. (2001). Corporate image and corporate reputation in customers' retention decisions in services. *Journal of Retailing and Customer Services*, 8, 227-236.
- Phokha, A. & Ussahawanitchakit, P. (2011). Marketing leadership strategy, marketing outcomes and firm sustainability: Evidence from food product businesses in Thailand. *International Journal of Strategic Management*, 11(3), 1-25.
- Pothong, O. & Ussahawanitchakit, P. (2011). Sustainable accounting and firm survival: An empirical examination of Thai Listed Firms. *Journal of International Business and Economics*, 12(5), 1-27.
- Rout, H. S. (2010). Green accounting: Issues and Challenges. *The IUP Journal of Managerial Economics*, 8(3), 46-60.
- Schalgtegger, S. (2013). Sustainability education and accounting experience: What motivates higher valuation of environmental performance?. *Accounting Education: An International Journal*, 22(4), 385-387.
- Schalgtegger, S. & Burritt, R. L. (2010). Sustainability accounting for companies: Catchphrase or decision support for business leaders?. *Journal of World Business*, 45, 375-384.
- Spencer, S. Y., Adams, C. & Yapa, P. W. S. (2013). The mediating effects of the adoption of an environmental information system on top management's commitment and environmental performance. *Sustainability Accounting Management and Policy Journal*, 4(1), 75-102.
- Tilt, C. A. (2006). Linking environmental activity and environmental disclosure in an organizational change framework. *Journal of Accounting & Organizational Change*, 2(1), 4-24.
- To, W. M. & Lee, P. K. C. (2014). Diffusion of ISO14001 environmental management system: Global, regional and country-level analyses. *Journal of Cleaner Production*, 66, 489-498.
- Waenkaeo, K. & Ussahawanitchakit, P. (2011). Social responsibility accounting and firm survival: Evidence from ISO14000 Businesses in Thailand. *Journal of International Business and Economics*, 11(3), 56-85.
- Wallage, P. (2000). Assurance on sustainability reporting. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 19, 53-65.

Translated Thai References

- Boonyasirinun, L. (2015). Factors influencing business development approach to access environmentally sustainable business in Thailand. *Panyapiwat Journal*, 7(1), 1-10. [in Thai]
- Chaisamrej, R. (2013). Corporate reputation: Literature review and proposed conceptual framework for examining drivers – Reputation – Consequences on business. *Veridian E-Journal*, 6(2), 440-456. [in Thai]
- Jaisin, P. (2013). Top hit: Environmental situation in 2013. *Nature and Environment*, 2(4), 30-39. [in Thai]
- Khumhome, B. (2014). Factors influencing the decision to participate in a green industrial project of entrepreneurs in Ubonratchatani. *Panyapiwat Journal*, 5(special Issue), 92-104. [in Thai]
- Pitprecha, R. (2014). Factors affects Thai business reputation. *Journal of Public Reputation and Advertising*, 7(1), 1-11. [in Thai]
- Putta, T., Sudsomboon, S. & Zumitzavan, V. (2013). Effects of accounting social responsibility on organizational sustainability of finance businesses in Thailand. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*, 32(6), 60-70. [in Thai]
- Srijunpetch, S. (2009). Green accounting. *Journal of Accounting Profession*, 5(12), 21-24. [in Thai]
- Srijunpetch, S. (2012). Responsibility accounting. *Sanpakornsarn*, 59(8), 95-100. [in Thai]
- Thai Industrial Standards Institute. (2014). *List of ISO14000 firms in Thailand*. Retrieved January 8, 2015, from www.tisi.go.th [in Thai]

Name and Surname: Uthen Laonamtha

Highest Education: Ph.D. in Accounting, Mahasarakham University

University or Agency: Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

Field of Expertise: Accounting System Design & Accounting Software Applications

Address: Mahasarakham University, Khamriang, Kantarawichai, Mahasarakham 44150

Name and Surname: Atchaya Paikhamnam

Highest Education: Master of Accounting, Kasetsart University

University or Agency: Maejo University

Field of Expertise: Cost Accounting & Management

Address: 63 Moo 4, Chiang Mai-Phrao Rd., Sansai, Chiang Mai 50290

Name and Surname: Worawit Laohamethanee

Highest Education: Ph.D. in Accounting, Mahasarakham University

University or Agency: Rajamangala University of Technology Lanna

Field of Expertise: Auditing

Address: 128 Huay Kaew Rd., Muang District, Chiang Mai 50300